

Jan Charytański

"Mann und Frau in Familie und Öffentlichkeit", Elisabeth Gössmann, München 1964 : [recenzja]

Collectanea Theologica 39/2, 187-188

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

we wszystkich artykułach przebija troska o rozwiązanie trudnej i niejednokrotnie bolesnej sytuacji, w jakiej znalazło się obecnie kaznodziejstwo wobec postulatów współczesnej wiedzy biblijnej. Autorzy służą swym czytelnikom z prawdziwą maestrią naukową, a zarazem w sposób bezpośredni, przekonujący w swej prostocie. Można więc tę pozycję nie tylko polecić wszystkim profesorom homiletyki i teologii pastoralnej czy katechetyki oraz kaznodziejom, ale można ponadto postawić pytanie, czy nie warto by przetłumaczyć jej dla udostępnienia wszystkim służącym słowu Bożemu?

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Schriften der Bibel literaturgeschichtlich geordnet, t. I: Vom Thronfolgebuch bis zur Priesterschrift, Stuttgart—München 1968, Calwer Verlag — Kösel Verlag, s. 351.

N. Lohfink w swoim artykule, omawianym w poprzedniej recenzji, przedstawił historię powstania ksiąg St. Testamentu. Mocno podkreślił, że treść tych ksiąg jest organicznie związana z poszczególnymi etapami historii Izraela. Pozycja obecnie omawiana stanowi jakby konkretną ilustrację też powyżej wspomnianego artykułu. Hans Schwager podaje w niej wybór tekstów St. Testamentu nie w ich obecnym układzie, ale według ich historycznego narastania. Jako czas powstawania pierwszych redakcji piśmiennych przyjmuje okres rozkwitu królestwa za Dawida i Salomona. Całość dzieli na cztery zasadnicze grupy. W pierwszej umieszcza opowieści o wczesnym królestwie oraz dzieło Jahwisty. W drugiej łączy razem księgi Mądrości, związane z dworem królewskim, a zwłaszcza z wychowaniem młodzieży dworskiej, oraz psalmy, rodzące się w życiu kultycznym Izraela. Trzecią grupę tematyczną stanowią pisma prorockie od opowieści o Eliaszu aż do Deuteroizajasza. W czwartej grupie łączy razem deuteronomistyczne i kapłańskie opracowanie dziejów Izraela.

Teksty powyższe są niejednokrotnie próbą rekonstrukcji tekstu pierwotnego. Czasami autor pozostawia wstawki późniejszych redaktorów, zaznaczając zawsze ich pochodzenie.

Podstawą całej pracy jest twierdzenie, że w St. Testamencie historia, słowo i wiara tworzą nierozdzielną jedność. Dlatego właśnie prawdziwe zrozumienie Pisma świętego wypływa ze znajomości historii poszczególnych ksiąg. Myśl teologiczna tych ksiąg czy nawet rozdziałów jest uwarunkowana konkretną sytuacją Izraela.

Celem dopomożenia czytelnikowi do odkrycia tej zależności, a zarazem istotnej myśli teologicznej danej księgi, H. Schwager poprzedza poszczególne rozdziały czy podrozdziały wprowadzeniem historycznym i teologicznym, zgodnym z obecnym stanem wiedzy biblijnej. Również ciekawe i instryktywne są zamieszczone tablice.

We wstępie autor sam stwierdza, że praca jego zawiera w wielu punktach poglądy subiektywne. Rzeczywiście, odnośnie wielu punktów do dziś istnieją dyskusje między biblistami. Niemniej jest to praca pionierska i może bez wątplenia oddać usługi zarówno biblistom, jak i homiletom czy katechetom.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

ELISABETH GÖSSMANN, *Mann und Frau in Familie und Öffentlichkeit*, München 1964, Max Hueber Verlag, s. 125.

Książka zajmuje się zagadnieniem wzajemnego stosunku rodziny i społeczeństwa, oraz roli chrześcijaństwa w tworzeniu nowego modelu rodziny.

Spółczesność i rodzina są dwiema rzeczywistościami współzależnymi. Rodzina w swym wewnętrznym życiu nie może zamykać się na wpływ społeczeństwa, a z drugiej strony w tym właśnie społeczeństwie ma odgrywać rolę integrującą. Jest bowiem uprzywilejowanym miejscem spotkania międzyludzkiego. Brak zaś tego spotkania jest największym niebezpieczeństwem anonimowego społeczeństwa. Między innymi powstaje dziś konieczność wypracowania nowej etyki zawodowej, opartej na wzajemnym zaufaniu i koleżeństwie. Tak dziś na codzień może się realizować miłość bliźniego w ramach zmechanizowanego życia zawodowego. A właśnie rodzina może być szkołą tego zaufania i prawdziwie zrozumianego koleżeństwa.

Do takiego spotkania osobowego nie może jednak dziś przygotować rodzina dawnego typu, rodzina mieszczańsko-patriarchalistyczna. Teorię jej wypracował Kant i Hegel, a kres jej zapowiedział marksizm. Autorka poszukuje teologii nowej rodziny stwierdzając jednak, że nie można jej stworzyć bez uprzedniego opracowania teologii społeczeństwa. Podstaw teologii rodziny poszukuje w Piśmie św. W księdze Rodzaju odnajduje nie tylko zadanie prokreacji, ale wspólnotę mężczyzny i kobiety, zwróconą do przetwarzania świata, do odpowiedzialnego współdziałania w dokonującej się historii zbawienia. Dualizm człowieka, mężczyzny i kobiety, jest odzwierciedleniem wspólnoty Osób Trójcy Świętej.

Wspólnota i „koleżeństwo” (wzajemność) nabierają szczególnego znaczenia w rodzinie chrześcijańskiej. W „małym Kościele”, jaki ona stanowi, wszyscy są uczniami Chrystusa, jednako ojciec, matka, dzieci. Wszyscy w jednaki sposób są dziećmi jednego Ojca w niebie. Ojciec ziemski nie jest jego przedstawicielem. Struktura hierarchiczna Kościoła nie odzwierciedla się w „małym Kościele”.

Kiedy jednak autorka przechodzi do analizy poszczególnych elementów tej po chrześcijańsku „demokratycznej” rodziny, traci bogactwo poprzednich analiz, poprzestaje na niesprecyzowanych ogólnikach, mających zastosowanie również i w krytykowanej rodzinie patriarchalistycznej. Nic zresztą dziwnego, gdyż rzeczywistości nowej rodziny chrześcijańskiej nie da się odkryć teoretycznymi poszukiwaniami. Trzeba ją wytworzyć w konkretnym życiu wszystkich chrześcijańskich rodzin. Autorka usiłuje jedynie ukazać kierunek tego rozwoju.

Rozważania swe autorka zamyka istotnym stwierdzeniem. W obecnym kryzysie stosunków międzyludzkich i rodziny we wszystkich kulturach świata nie można rodziny patriarchalistycznej ukazywać jako jedyne go modelu, jak to ciągle ma miejsce w wielu wysiłkach duszpasterskich. Trzeba poszukiwać nowej formy i to właśnie jest zadaniem rodzin chrześcijańskich. Chrześcijaństwo może w ten sposób oddać wielkie usługi całej ludzkości.

Problematyka, poruszana w tej pozycji, dotyczy bezpośrednio katolickiej rodziny w Polsce, która również przeżywa swój kryzys. Można więc radzić zarówno duszpasterzom rodzin, jak i kręgom rodzin katolickich przemyśle nie idei podsuwanych przez autorkę.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Die Frau im Aufbruch der Kirche, München 1964, Max Hueber Verlag, s. 154.

Pod powyższym tytułem zostały zebrane referaty, wygłoszone w czasie zjazdu katolickiego związku kobiet niemieckich w 1964 r. Tematycznie pozycja ta jest bardzo bliska omawianej poprzednio. Jedynie wyraźniej podkreśla rolę kobiety w dzisiejszych czasach.

Dwa pierwsze artykuły (Oliver Brachfeld i Katharina Horn) omawiają zagadnienia ogólniejsze, jak samoświadomość kobiety, jej obraz w re-